

A

ARKITEKTUR

POLITIK

I KOMMUNEN

HVORFOR?

Arkitektforeningen

Skibet, Køge Kyst
Tegnestuen Vandkunsten
Foto: PensionDanmark / Ursula Bach

”

Jeg har hørt kommunal- politikere sige, at de ikke har råd til at have en arkitekturpolitik – men spørgsmålet er, om de har råd til at lade være.

LARS AUTRUP
DIREKTØR, ARKITEKTFORENINGEN

Alle kommuner har et ønske om at skabe levende og bæredygtige by- og boligområder, der tiltrækker borgere, investorer og besøgende. Men det kræver klare visioner og politisk lederskab at vise vejen for udviklere og bygherrer, der står klar til at bygge. I de kommuner, hvor det lykkes bedst, har de en aktiv arkitekturpolitik.

Tag ansvar for kvaliteten i byudviklingen

Enhver by har sine kvaliteter og særpræg, som er værd at bygge videre på. Mange steder bærer de seneste års byggeri imidlertid præg af en vis ensartethed, og af at sammenhæng og kvalitet i det byggede miljø har været overladt til den enkelte udvikler. Ofte til stor frustration for borgere, politikere og dem, der har været involveret i projekterne – og måske har haft andre ambitioner. Det har I mulighed for at lave om på. Med en arkitekturpolitik er I godt på vej.

En aktiv by- og arkitekturpolitik øger borgernes livskvalitet og tiltrækker investorer og nye borgere.

”

Vi foretrækker at investere i kommuner med langsigtede konkrete by- og arkitekturpolitikker. Det giver større sikkerhed for vores investering – i alle byer betyder det politiske lederskab og commitment rigtig meget.

TORBEN MÖGER PEDERSEN
ADM. DIREKTØR PENSIONDANMARK

Send et klart signal

Lokale politikere har stor indflydelse på, hvordan vores byer og landskaber udformes. En arkitekturpolitik giver mulighed for sammen med borgerne at tage stilling til, hvilke kvaliteter i jeres fysiske miljøer, der er vigtige for udviklingen af et attraktivt og bæredygtigt lokalsamfund. Og med et klart politisk mandat er det et effektivt redskab til at udstikke tydelige retningslinjer over for bygherrer og udviklere, der bygger i kommunen. Start med at spørge hinanden:

- Hvilke kvaliteter i det byggede miljø skaber stolthed og identitet i vores kommune?
- Hvad er vores vision for kommunens og de lokale byers udvikling?
- Hvordan sikrer vi, at dem, der bygger, lever op til vores visioner og ambitioner?

Arkitekturen har betydning for, hvor vi vælger at bosætte os, vores velvære, og hvor vi føler os velkomne. Her spiller æstetikken en vigtig rolle – ikke som indpakning, men som det særlige, der skaber den hverdagsglæde, identitet og stolthed, der får os til at passe på vores steder og hinanden.

Arkitektur er politik

At føre arkitekturpolitik handler ikke om at agere dommer over, hvad der er grimt eller pænt. Det handler om at sikre, at det byggede miljø bidrager til at opfylde kommunens mål om en bæredygtig byudvikling, og om at sikre den overordnede sammenhæng mellem nyt og gammelt og mellem by og land. Det handler om at forholde sig til alt fra tomme butikslokaler og fyldte strande til affolkning, integration, sundhed, turisme, grøn omstilling mv. Det handler kort sagt om at skabe attraktive fysiske rammer for borgere, erhvervsliv og besøgende i kommunen.

Det politiske mandat er altafgørende

38 kommuner har en arkitekturpolitik, og flere er på vej. Det er en positiv udvikling. Desværre er der mange arkitekturpolitikker, som ikke implementeres og håndhæves i den daglige sagsbehandling. Det gælder også ved udbud af kommunens egne anlægsprojekter.

En aktiv arkitekturpolitik kræver høj faglighed og arkitektoniske kompetencer hos de kommunale planlæggere og byggesagsbehandlere, men erfaringer på tværs af Danmark viser, at det først og fremmest kræver politisk prioritet og mandat til forvaltningen.

Og det betaler sig. De seriøse udviklere og bygherrer flygter ikke på grund af en stringent arkitekturpolitik. Tværtimod ser de det som en sikkerhed for deres investeringer, at der er klare visioner for udviklingen – og at kravene til deres projekter er tydelige, realistiske og ens for alle, der bygger i kommunen.

38 kommuner har en nedfældet arkitekturpolitik, men det er der, hvor den har politisk opbakning, at den har størst effekt.

Foto: Adam Mørk

”

Det er vigtigt, at det er klart og tydeligt, hvad der forventes af parterne. Kommunalplanen suppleret med en arkitekturpolitik er for mig at se et væsentligt redskab.

HANS-BO HYLDIG
DIREKTØR, FB GRUPPEN

”

Den politiske prioritering af arkitekturpolitikken er afgørende for både tiltrækningen og dialogen med bygherrer og udviklere. Vi har brug for et klart mandat for at udføre den i praksis.

LISBET WOLTERS
STADSARKITEKT, VEJLE KOMMUNE

”

Samfundet er i konstant forandring, men bygninger kan stå i mere end 100 år. En arkitekturpolitik er en af de måder, hvor man kan sikre værdier og skabe både robusthed og rum til udvikling.

NINA KOVSTED HELK
FILANTROPIDIREKTØR, REALDANIA

Overordnede anbefalinger

Arkitektforeningen har formuleret fem overordnede anbefalinger til, hvordan I sikrer en aktiv arkitekturpolitik:

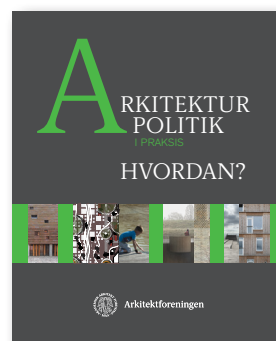
- 1 **Styrk den løbende dialog** mellem politikere, borgere og forvaltning, og skab en fælles forståelse for kvaliteterne i jeres byer og landskaber.
- 2 **Brug arkitekturpolitikken som rammesætning** for kommuneplanen og lokalplanlægningen, og gør den til et aktivt redskab i dialogen med udviklere, bygherrer og deres rådgivere.
- 3 **Skab rum for tidlig forventningsafstemning** med interne og eksterne aktører og interessenter, der er involveret i udviklingen af planer og byggeprojekter.
- 4 **Styrk de arkitektfaglige vurderinger** af plan- og byggesager. Ansæt arkitektfaglige kompetencer på flere niveauer i forvaltningen, og tilknyt eventuelt et eksternt arkitekturråd.
- 5 **Priorité arkitekturen ved udbud** af bebyggelsesplaner og byggeprojekter samt anlægsprojekter af væsentlig betydning for kommunen – for eksempel i form af arkitektkonkurrencer.

Redskaber til kommunal arkitekturpolitik

Arkitektforeningen har udgivet en række anbefalinger og metoder til at styrke kvaliteten i det byggede miljø med en aktiv arkitekturpolitik.

Anbefalingerne er baseret på en analyse af kommunernes erfaringer med udarbejdelse og implementering af arkitekturpolitikker, samt dialog med bygherrer, udviklere, arkitekter og andre fageksperter. Analysen er udført af Arkitektforeningen med støtte fra Foreningen Realdania, og i dialog med Dansk Byplanlaboratorium og KL.

Anbefalingerne kan hentes på www.arkitekturpolitik.dk

”Vi kan ikke regne med, at bygherre og developer ved, hvor vi vil hen med vores kommune. Det skal vi fortælle dem”, forklarer borgmester i Gladsaxe Kommune, Trine Græse (S). Kommunen har i mere end 10 år arbejdet strategisk med arkitektur og byudvikling.

Arkitekturpolitik spiller ind i kommunens overordnede mål

Hvorfor er det vigtigt med en by- og arkitekturpolitik?

Alle politikere, men også rigtig mange borgere er optaget af, hvordan vores byer udvikler sig og ser ud. Arkitekturpolitikken er vores redskab til at implementere Verdensmålene i byggeriet og bymiljøerne. Der har også været flere og flere henvendelser fra eksterne developere med forskellige projekter, hvor lokalplanerne slet ikke har været nok til at sætte retningen.

Hvilken forskel gør arkitekturpolitikken?

Vores nuværende arkitekturpolitik har haft stor betydning for udviklingen af vores byrum og vores egne byggerier, hvor vi blandt andet er begyndt at bygge svanemærket og indtænke byggeriets betydning for lokalområdet socialt og i forhold til miljø og klima. Det sværeste har været at bruge politikken aktivt over for eksterne developere og bygherre. Der har været nogle projekter, hvor vi skulle have sagt nej og stået fast, og hvor vi ikke har været gode nok til at fortælle, hvad vores politiske ønsker var. Det har vi lært af.

Hvad gør I for at håndhæve arkitekturpolitikken over for eksterne developere og bygherrer?

Hele kommunalbestyrelsen har haft et bystrategisk kompetenceforløb. Næste skridt er at revidere vores arkitekturpolitik for at tydeliggøre vores ønsker til de eksterne developere. Vi vil blandt andet arbejde med partnerskaber for at forpligte developere og bygherrer til at tænke mindre på deres egen matrikel og mere på den helhed, som projektet skal indgå i. Målet er, at det enkelte byggeri tilfører værdi til lokalsamfundet. Derudover har vi ansat en stadsarkitekt, som kan gå længere ind i dialogen med de eksterne developere og bygherrer for at oversætte vores politiske visioner til arkitektoniske rammer og krav.

Hvordan involverer I borgerne?

Borgerne vil rigtig gerne involveres tidligt. Derfor holder vi byvandring med borgere, politikere og embedsmænd, hvor vi sammen drøfter mulighederne og bekymringer for udviklingen af et byområde.

Foto: Hovedstadens Lebane / Flemming Schiller

”

Vi bruger arkitekturpolitikken som et redskab til at sætte en tydelig retning for den udvikling, vi ønsker, blandt andet ved at bruge den til at implementere Verdensmålene i byggeriet og bymiljøerne.

TRINE GRÆSE
BORGMESTER, GLADSAXE KOMMUNE

” Borgere, erhverv, offentlige og private aktører bidrager alle til at udvikle byen. Derfor er der brug for en rammesætning, som vi i fællesskab kan arbejde med, når vi udvikler byen. Vores arkitekturstrategi er denne rammesætning. Den skal være med til at sikre, at vi udvikler vores by med kvalitet og omtanke.

ODENSE KOMMUNES ARKITEKTURSTRATEGI, 2019

Udarbejdet i samarbejde med
Maria Steno, kommunikationsrådgiver.
Layout: Jens V. Nielsen
© Arkitektforeningen, 2020

ARKITEKTFORENINGEN
Åbenrå 34, 1124 København K
Telefon +45 30 85 90 00
mail@arkitektforeningen.dk
www.arkitekturpolitik.dk